

Nytt fra CenSES

Nr 2 / Juni 2015

NESS2015

[Page 1 >>](#)

Disputaser

[Page 3 >>](#)

Arrangement

[Page 4 >>](#)

Publikasjoner

[Page 7 >>](#)

Nordic Environmental Social Science Conferanse (Ness) 2015

Tirsdag 9. juni gikk startskuddet for den 12. Nordic Environmental Social Science konferansen, for første gang avholdt i Trondheim. Konferansen ble høytidelig åpnet i Nidarosdomen hvor 200 deltakere fikk gleden av å høre en flott minikonsert med det storslåtte Steinmeyer-orgelet, etterfulgt av mottakelse i Erkebispegården. Konferansen ble arrangert av NTNU og Senter for bygdeforskning, med CenSES som aktiv bidragsyter.

Ness konferansen ble åpnet med en orgelkonsert i Nidarosdomen og bespisning i Erkebispegården.

NESS-konferansen er en arena for forskere innenfor mange ulike fagfelt der alle deler engasjement for og kompetanse på klima, miljø og fornybar energi. Konferansen har vært en godt besøkt konferanse blant samfunnsfaglige miljøforskere i en årrekke, og tiltrekker seg et stadig større publikum også utenfor de nordiske landene. Dette er delvis takket være et godt utviklet format med en konferanse som i realiteten er en krysning mellom konferanse og workshop. Deltakerne hadde i tråd med dette på forhånd sendt inn papers som ble presentert og diskutert i de respektive arbeidsgruppene. I alt 15 forskjellige arbeidsgrupper ble avholdt og favnet blant annet tema som «Sustainable transitions: policy and practice», «Sustainable consumption, practices and devices», «Emergent technologies – Innovation in renewable energy» og «Energy Systems and Markets». Alle de nevnte arbeidsgruppene ble ledet av CenSES-forskere.

Konferansen hadde to plenumssesjoner med følgende hovedforedrag. Professor Mike Humle fra King's College London åpnet konferansens første dag med en presentasjon med tittelen "Climate change, One or many?" som analyserte vår reduksjonistiske forståelse av klimaproblemet. Han argumenterte for mer pluralitet når det gjelder hvordan klima skal forstås og håndteres. Marina Fischer-Kowalski fra Alpen Adria University holdt en key note presentasjon med tittel "The Anthropocene: humans lock-in with fossil fuels, and their lock-out".

På konferansens andre dag holdt Katrina M. Brown fra James Hutton Institute presentasjonen "Taking animal-human (co)agency seriously in nature-society conflicts". Siste key note speaker Professor Paul Robbins fra University of Wisconsin-Madison, holdt publikum i ånde med en fasinende presentasjon med tittelen "Producing Wildlife: Labor

and Nature in the Indian Anthropocene". Du kan finne link til de fire key notes-foredragene her: <http://ness2015.rural.no/>

Nesskonferansen har ingen fast organiseringskomite og går på rundgang i Skandinavia hvert andre år. Derfor ble den 12. Nesskonferansen i rekken avsluttet med å gi stafettpinnen videre til det nye vertskapet for Ness. I juni 2017 vil den 13. Nesskonferansen finne sted i Tampere, Finland.

Studier av smart energiinnovasjon i Norge

Det er for tiden mye snakk om fremtidens smarte strømnett, og hvilken betydning dette vil få for fremtidens strømkunder. Tomas Moe Skjølsvold og Marianne Ryghaug har det siste året gjennomført en studie av hvordan sentrale norske aktører arbeider for fremme dette strømnettet, og hvordan de forstår hva «smartgrid» er. Studien viser at det er stor variasjon i forståelsen av hva en overgang til smarte nett vil innebære, og at disse ulike forståelsene leder til forskjellige strategier med tanke på innovasjon, brukerinvolvering, teknologivalg osv.

Gjennom studier av fire pilotprosjekter (Hvaler, Lyse, Skarpnes og Steinkjer) viser studien hvordan lokale særegenheter som eksisterende lokal industri, lokale myndigheter, nett, naturressurstilgang og vær er med på å forme hvordan de teknologiske løsningene blir seende ut. Det syntes å være en sentral suksessfaktor at aktiviteten drives frem av det som oppleves som reelle behov lokalt, mens det er vanskeligere

å oppnå suksess dersom det internt i nett- og strømselskapet oppleves som at aktiviteten presses frem utenfra.

Demo Skarpnes vokste frem som en undring knyttet til hvordan nett- og energiselskaper skal hanskkes med strømproduiserende kunder, såkalte «plusskunder». På Hvaler hadde et stort nettverk av aktører interesser som gjorde det interessant å drive frem et demonstrasjonsprosjekt. Kommunen var på aktiv leting etter «grønne» initiativ, mens nettselskapet ville minke belastningen på et gammelt, slitt nett. Samtidig var det stor interesse blant flere aktører for å utforske hva som skal til for å oppnå forbrukerfleksibilitet. Etter hvert har dette, sammen med gode naturlige forutsetninger ledet til en satsing på småskala solkraft som det skal bli spennende å følge fremover. I demo Lyse ledet et samarbeid med helseinstitusjoner til et fokus på enkle teknologiske løsninger og såkalt velferdsteknologi.

Tomas Skjølsvold og Marianne Ryghaug har forsket på smarte strømnett.

Ryghaug og Skjølsvold tror bredden i den norske demonstrasjonsvirksomheten er en styrke. Selv om det ikke er gitt at noen av disse løsningene på sikt «vinner frem», vil den kollektive læringen i denne formen for prøving og feiling i ulike bransjer på sikt være god.

“Embedding smart energy technology in built environments. A comparative study of four smart grid demonstration projects” publiseres i et spesialnummer av tidsskriftet indoor & built environment, som kommer i juli og har fokus på adferdsrelatert energiforskning.

BEEER 2015, Bergen

On May 4th and 5th, NHH hosted the fourth annual Bergen Environmental and Energy Economics Research (BEEER) conference, supported by CenSES. The keynote speaker was Geir Asheim from the University of Oslo who presented research demonstrating the necessity of global cooperation to tackle climate change, even assuming that people care about their children and grandchildren.

Among the many diverse topics in the program, Linda Nøstbakken presented research showing strong feedback between innovation in renewable energy and storage using global patent data. The conference also attracted several international contributors from institutions in Ireland, Denmark and Germany.

Panel discussion: who can and cannot own the fish?

Student award

The BEEER conference also included presentations from Norwegian master students for the best master thesis. CenSES master students Erik Brendbekken Rudlang and Carl Fredrik Tjeransen from NTNU IØT won the award for their thesis. Their thesis referred to how the efficiency of the European day-ahead market can be improved under the new conditions of high Renewable Energy Sources in the European power market.

This annual award, from Norwegian Association of Energy Economics (NAEE), encourages master students around Norway to strive for robust and relevant master research.

From the left Chair of NAEE Olvar Bergland, NAEE's student representative Lisa Assmann and Carl Fredrik Tjeransen.

Disputas Eirik Swensen

Eirik Swensen disputerte for ph.d.-graden ved NTNU 13. mai med avhandling «Kjærlighet og forviklinger» - Snublesteiner for utviklingen av karbonfangst og -lagring (CCS) i Norge.

Swensen sin avhandling tar for seg problemstillingen rundt karbonfangst og -lagring (CCS) i Norge. Gjennom fire artikler går han inn på ulike arenaer og studerer aktører som på forskjellige måter har bidratt til å forme den norske debatten rundt dette teknologikomplekset. Disse arenaene er henholdsvis mediedebatten, klimaskeptikerne, miljøbevegelsen og teknologene. Swensen viser til at CCS fremstår som et nokså stabilt objekt i mediedebatten, er det likevel en lunken holdning til teknologien blant mange aktører. Klimaskeptikerne avviser CCS simpelthen fordi de ikke anerkjenner

kunnskapen som ligger til grunn i klimaspørsmålet.

Swensen finner at innad i miljøbevegelsen er klimakunnskapen stabilisert. Her har imidlertid de teknologitunge miljøstiftelsene Bellona og Zero gjort CCS til et obligatorisk passeringspunkt i klimadebatten. Slik havner de medlemsbaserte miljøorganisasjonene dermed i en skvis mellom det Swensen i sin avhandling kaller klimanødvendighet og teknologisk tvil. Sagt på en annen måte finner de det problematisk både å støtte, men også å avvise, et etter deres syn nokså usikkert tiltak i klimakampen.

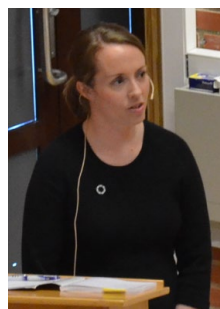
I den siste artikkelen tar Swensen for seg de teknologiske ekspertene som jobber «hands on» med forskjellige deler av verdikjeden knyttet til CCS. Her finner

En fornøyd Swensen etter fullført disputas.

han at det i mange av teknologenes fortellinger fremkommer langt mer tvil og usikkerhet knyttet til CCS enn det som reflekteres i den politiske debatten. Denne usikkerheten kan illustreres gjennom begrepene tidshorisont, integrasjon og skala, noe som vil si at teknologien som sådan fungerer, men at utfordringene ligger i å integrere den i tilstrekkelig antall anlegg tidnok til at det kan gi et reelt bidrag i reduksjonen av klimagasser.

Disputas Bente Johnsen Rygg

Bente Johnsen Rygg disputerte 17. april for Ph.D. graden ved NTNU.

Bente Johnsen Rygg fra Høgskulen i Sogn og Fjordane disputerte for ph.d.-graden ved NTNU 17. april med avhandlinga: "Renewable Energy as a Community Concern: How Local Communities Face the Challenge of Increasing Use and Production of Renewable Energy", eller på norsk: "Fornybar energi som ei samfunnsinteresse. Korleis lokalsamfunn møter utfordringane ved auka bruk og

produksjon av fornybar energi». Tema for avhandlinga er kommunar si rolle i utvikling av fornybar energi. I det siste har vi sett eit aukande fokus på fornybar energi både akademisk og politisk, dette har mellom anna samanheng med klimaendringar og energisikkerheit. I denne avhandlinga studerar Rygg korleis kommunar engasjerer seg i utviklinga av fornybar energi, kva strategiar dei brukar og korleis dette kan forståast teoretisk. Norske myndigheiter prøvar å involvere kommunar i produksjon av energi ved å legge eit større ansvar for auka produksjon av fornybar energi på det lokale nivået.

Bente har studert kommunane sine handlingar på fire områder: støtte til innovasjon, infrastruktur, reguleringar og offentlig engasjement. Kommunane sine handlingar er i stor grad avhengige av kva type fornybar energi teknologi som har blitt brukt. Størst grad av involvering av det i prosjekt knytt til bioenergi, minst i vindkraft. Dei fleste kommunane eg har studert har ikkje opptrekk som overgangsaktørar, men deira handlingar har bidrege til berekraftig overgang gjennom deira indirekte støtte til lokale aktørar og lokal utvikling.

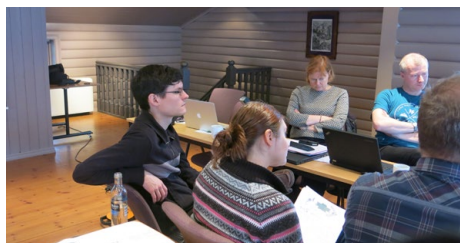
Mads Dahl Gjefsen under sin disputas

Disputas Mads Dahl Gjefsen

Mads Dahl Gjefsen disputerte for ph.d.-graden ved Universitetet i Oslo 11. mai. Doktoravhandlinga «Vehicle or destination? Discordant perspectives in CCS advocacy» er delfinansiert av CenSES og tar for seg den internasjonale politikken omkring karbonfangst og -lagring. Gjefsen har utført deltagende observasjon og intervjuer med representanter for miljøorganisasjoner, lobbyister og andre politiske aktører i Washington D.C. og Brussel.

Avhandlinga belyser hvordan disse aktørene samarbeider og forhandler om hvilke strategier og fremstillingsmåter som bør benyttes for å få gjennomslag for karbonfangst i ulike politiske fora. To av avhandlingens tre artikler er publisert, mens den tredje er til vurdering.

Du kan lese mer om forskningen til Gjefsen senere i dette nyhetsbrevet.

Deltakerne samlet seg i arbeidsgrupper for å diskutere bruker case og position papers.

CenSES Strategisamling

Den 17.-18. mars var over 20 sentrale forskere fra de ulike forskningspartnerne i CenSES samlet på Kleivstua utenfor Oslo for å diskutere årets aktiviteter og framtidige planer.

CenSES hadde i forkant av strategisamlingen gjennomgått en midtveisevaluering, med en innrapporteringsdel og en muntlig evaluering. Den midlertidige rapporten fra forskningsrådet ble utgangspunkt for diskusjoner og arbeidsgrupper under samlingen. Publiseringsstrategi, innovasjonsforskning, scenarierarbeidet og PhD oppfølging var noen av temaene som ble presentert.

Et annet viktig fokus på strategisamlingen var arbeidet med å utvikle nye brukercase og position papers. Kari Espegren som er leder for forskningsområde to presenterte position paperet «CenSES Energy demand projections towards 2050» som snart ferdigstilles. Det ble også jobbet med tre nye brukercase: «Decarbonizing of the transport sector by large scale electrification» som ledes av Ingeborg Graabak, SINTEF, «The common Swedish-Norwegian elcertificate makret» som ledes av Kari Espegren, IFE og «Nurturing new technologies» ledet av Markus Steen, SINTEF.

CenSES Winter School – Kvitfjell

22.- 28. mars arrangerte CenSES vinterskole for ph.d.-studenter i samarbeid med Norsk forskerskole i bedriftsøkonomi på Gudbrandsgard hotell i Kvitfjell.

Nærmere 100 nasjonale og internasjonale stipendiater var samlet for å lære mer om temaet «Energy systems and markets».

Undervisningsbolkene tok for seg temaene optimering under usikkerhet og likevektsmodeller.

Flere CenSES-partnere var involvert på undervisningssiden (NTNU, NHH, DIW Berlin) og organisatorer var Asgeir Tomasgard og Stein-Erik Fleten fra NTNU, og Mette Bjørndal og Leif Sandal fra NHH.

Av andre forelesere deltok blant annet Yves Smeers (Universite Catholique de Lovain), Andy Philpott (University of Auckland), Georg Pflug (University in Wien) og Abdel Lisser (Universite Paris-Sud).

Programmet la opp til en blanding av undervisning, diskusjon og uteaktiviteter.

Av de nærmere 100 deltakerne var det mange som fikk prøvd seg både på nedover- og bortoverski i solfylte forhold i Kvitfjell.

Nytt prosjekt – Overføring av fagarbeiderkompetanse fra olje- og gassnæringen

SINTEF Teknologi og samfunn, Teknologiledelse har nytt prosjekt for Agenda om overføring av fagarbeiderkompetanse fra olje- og gassnæringen til andre bransjer.

Prosjektet, som er på oppdrag fra tankesmien Agenda, handler om overføring av fagarbeider- eller operatørkompetanse fra olje og gass til andre bransjer, deriblant ulike

typer «cleantech». I den forbindelse har vi gjennomført en survey blant medlemmer i fagforbundet Industri Energi. Vi finner at de fleste respondenter anser egen kompetanse for å være relevant for andre næringer.

Et mindretall av respondentene mener at bedriften de er ansatt har store muligheter for å vokse i andre markeder enn olje og gass, og et flertall anser

en slik utvikling som usannsynlig. Satt på spissen har derfor respondentene i undersøkelsen større tro på egen omstillingsevne enn industriens omstillingsevne. Samtidig mener et flertall at oljemarkedet vil utvikle seg positivt i årene som kommer.

Liten tro på karbonfangst

- Sammendrag av intervju med Mads Dahl Gjefsen på forskning.no

Et intervju med Mads Dahl Gjefsen har blitt publisert på forskning.no i anledning hans disputas ved Universitetet i Oslo. Her uttaler han at det nå er dyster stemning blant folk som jobber med karbonfangst og -lagring.

- Lobbyister i USA og EU lurar på hvor mye lenger de kan holde det gående. Gjefsen har de siste fire årene observert og intervjuet en rekke folk i industrien, miljøorganisasjoner og forvaltningen. Både i formelle intervjuer og mer uoffisielle samtaler observerer han en usikkerhet på teknologiens framtid. Han har studert argumentasjonen som brukes for å rettferdiggjøre karbonfangst i ulike deler av verden og sett at denne varierer mye.

Han finner at miljøorganisasjoner er avhengige av å alliere seg med olje- og kullindustrien for å få gjennomslag for karbonfangst. For å opprettholde denne alliansen har deler av miljøbevegelsen i USA sett seg tvunget til aktivt å framheve de positive effektene karbonfangst kan ha for meroljeutvinning. Meroljeutvinning

gjør det mulig å få enda mer olje ut av et felt, og teknologien som brukes i meroljeutvinningen likner mye på karbonfangstteknologien. Gjefsen hevder at med karbonfangst håper man å gjøre noe godt for klimaet, likevel er det tydelig at miljøorganisasjoner går så på akkord med egen sak at de allierer seg med en praksis som kritikere mener vil ha motsatt effekt, altså større utslipp.

- Det er ikke nok at klimateknologier er både lønnsomme og effektive. De må i tillegg kunne appellere til lokale behov som ofte er helt uavhengige av klimasaken. Derfor er det viktig å sammenligne hvordan teknologilobbyister opererer i ulike deler av verden, sier Mads Dahl Gjefsen.

Lyst til å forske på fornybar energi?

CenSES lyser ut følgende stillinger:

Postdoktorstilling i modellering av framtidens energisystem og marked (Søknadsfrist 25/6-15)

Ved Institutt for industriell økonomi og teknologiledelse er det ledig en midlertidig stilling som postdoktor med forskning rettet mot optimeringsmodeller for energisystem og marked for en periode på to år. Dette er en forskningsstilling som skal gi lovende forskere anledning til faglig utvikling.

Stipendiatstilling i modellering av framtidens energisystem og marked (Søknadsfrist 25/6-15)

Dette er en utdanningsstilling som skal gi lovende forskerrekutter anledning til faglig utvikling i form av doktorgrad. Stillingen er knyttet til ph.d.-programmet ved Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse, og fakultetet står som arbeidsgiver.

Stipendiatstilling i verktøy for omstilling til miljøvennlig energi (Søknadsfrist 15/8-15)

Ved Institutt for tverrfaglige kulturstudier er det ledig en 3-årig stipendiatstilling knyttet til temaet omstilling til miljøvennlig energi. Innenfor dette temaområdet skal stipendiatens forskning ta for seg bruk og ikke-bruk av forskjellige typer kvantitative modeller og prognoser i politikk og offentlig forvaltning for å studere hvordan slike verktøy blir anvendt, for hvilke formål og under hvilke betingelser. Hensikten med dette er å undersøke kunnskapsgrunnlaget for utviklingen av norsk klima- og energipolitikk, med vekt på hvilken rolle forskjellige typer av kvantitative modeller spiller i denne sammenhengen. Prosjektet vil bli konkretisert i samarbeid mellom stipendiaten og veilederne.

For mer informasjon om stillingene se www.jobbnorge.no.

Info fra UngEnergi

Av ungdom, for ungdom, UngEnergi-redaksjonen har siden starten alltid hatt dette slagordet i bakhodet for det arbeidet som har blitt gjort. Selv om vi er står bak det materialet som blir lagt ut på nettsiden, er vi ofte avhengig av hjelp utenfra. Siden det siste nyhetsbrevet har redaksjonen blitt knyttet mye sterkere opp mot det vi har valgt å kalle styringsgruppa. Dette er en samling eksterne veiledere som har valgt å bli med som rådgivere i prosjektet. Styringsgruppa består av TrønderEnergi, EnergiNorge, Statkraft, Enova og Sør-Trøndelag fylkeskommune. Vi ser frem til dette samarbeidet, med nye innspill som kan gjøre nettsiden vår www.ungenergi.no enda bedre!

Det vanlige arbeidet i redaksjonen går sin gang. Nytt og spennende materiale er stadig under utvikling, både i form av undervisningsopplegg, tekster og interaktivt materiale til nettsiden. Dette er noe som må markedsføres, og UngEnergi stilte villig opp på energiseminar den 29. april. Her fikk Kristine muligheten til å holde et kort foredrag, og presentere nettsiden fra sin beste side.

Ellers er redaksjonen på vei inn i en spennende periode. Nye redaksjonsmedlemmer har blitt ansatt, spennende prosjekter skal startes opp og en sommer med fulltidsjobbing står for tur.

Kari fra UngEnergi står på stand sammen med en av partene i styringsgruppa, TrønderEnergi

Men først skal en hektisk måned med eksamener og prøver gjennomføres.

Japan Norway Energy Science Week i Tokyo

Sammen med Kari Nordvik, Universitetet i Bergen og Norges forskningsråd arrangerte CenSES-professor Vivian A. Lagesen en sesjon om «Energy, Environment and Society» på Japan Norway Energy Science Week i Tokyo. Fra CenSES deltok Knut H. Sørensen, Marianne Ryghaug og Vivian A. Lagesen med paper. Sørensen snakket om «The Norwegian energy regime: The troubled co-production of economic efficiency, climate concerns, and an oil economy», mens Ryghaug og Lagesen snakket om «Creating energy citizenship in an oil economy».

Sesjonen fokuserte på at overgangen til et mer fornybart energisystem og et lavutslippssamfunn både i Japan og Norge ikke bare vil kreve utvikling av egnet storskala infrastruktur, men også en politisk og kulturell reorientering. Dette inkluderer også endringer i måten forbrukere samhandler med energi infrastruktur på og hvordan de bruker energi. Nye lavkarbonteknologier som offshore vindkraft og bølgekraft, kan møte motstand på grunn av potensielle økonomiske og miljømessige konsekvenser. For å håndtere dette på en konstruktiv måte kan det være behov for juridisk reform, omfattende involvering av interessenter, og ikke minst inkludering av berørte lokalsamfunn og offentlige dialoger om sosiale og miljømessige spørsmål. En viktig del av dette vil være å utforske hvordan innbyggerne engasjere seg

med lavkarbonenergi og hva som kan oppnås gjennom innsats som tar sikte på å utvikle energimedborgerskap. Dette innebærer at innbyggerne selv vil ta ansvar i overgangen til et mer bærekraftig energisystem. Presentasjonene inkluderte et bredt spekter av temaer og fagtilnærminger fra klimakunnskap og matematikk, til jus, statsvitenskap og sosiologiske studier.

Mer generelt viste Japan Norway Energy Science Week at det på utvalgte

teknologiområder er overlappende interesser, slik som på hydrogen, vindkraft til havs og CCS. Det er også et potensial for samarbeid når det gjelder samfunnsvitenskapelig energiforskning som vil kreve videre innsats. Et interessant spørsmål som dukket opp i flere sammenhenger, var forskjellene mellom energisystemene i Japan og Norge og spørsmålet om hva Japan kunne lære av den norske liberaliseringen av kraftmarkedet.

CenSES-forskere deltok under Japan Norway Energy Science Week i Tokyo.

Publikasjoner

Offshore oil and gas firms' involvement in offshore wind: Technological frames and undercurrents

CenSES researcher Markus Steen and former CenSES researcher Gard Hopsal Hansen has published an article in *Environmental Innovation and Societal Transitions* about offshore oil and gas firms' involvement in offshore wind.

Hansen and Steen argue that whilst it is commonly acknowledged that the actions and strategies of energy incumbents are important in order to understand sustainable energy transitions, few studies have focused on why incumbent firms diversify into emerging sustainable energy sectors. The article aims to contribute to understanding the dynamics between

mature and emerging industry sectors by analyzing the motivation of offshore oil and gas sector firms' to engage in offshore wind.

The findings indicate that these motivations can be grouped in two categories: a 'surface' and an 'undercurrents' category. At the 'surface', offshore oil and gas sector firms frame offshore wind as an opportunity to exploit and develop existing resources in a new market, which is expected to grow rapidly over the coming decades. The motivational factors belonging to the 'undercurrents' category are less visible and include the attraction of

human resources and the opportunity to engage in exciting technology and business development. These findings also imply that the interaction between established and emerging sectors needs to be seen as being more dynamic than often portrayed in the literature.

From 'Alternative' to 'Advanced': Mainstreaming of Sustainable Technologies

Leder for forskningsområde 1, Knut Holtan Sørensen har nylig publisert to artikler i henholdsvis *Science & Technology Studies* og *Vardøger*.

Den første artikkelen vender tilbake til noen teknologier som på 1970-tallet ble oppfattet som lavteknologiske alternativer til det som ble regnet som etablert teknologi, men som i senere år i økende grad er blitt utviklet i en mer høyteknologisk retning. Denne endringen fra alternativ til avansert teknologi blir analysert som en prosess som betegnes som sosio-teknisk

mainstreaming, der teknologier omdannes av de dominerende FoU-institusjonene og/eller industrien. Artikkelen sikter mot å klargjøre hva som inngår i slike mainstreaming-prosesser, og hvordan dette påvirker skjebnen til alternativ teknologi-tradisjonen. Denne tradisjonen la vekt på at teknologier ikke bare skulle være miljøvennlige, men også at de skulle være basert på håndverkstradisjoner, foregå desentralisert og med en form for lokal kontroll. Dette undersøkes gjennom tre eksempler: Vindturbiner, elektriske biler og økologisk arkitektur.

Fire typer av mainstreaming-prosesser blir identifisert: Pragmatisk, ekspansiv, dominerende design, og begrepsmessig. Mer forskning trengs for videre utvikling av mainstreaming-begrepet som kan sies å være et alternativ til økologisk modernisering eller flernivå-modellen for bærekraftige omlegginger.

Knut H. Sørensen: From 'Alternative' to 'Advanced': Mainstreaming of Sustainable Technologies, *Science & Technology Studies* 2015, Vol. 28(1) 10-27

Kostnadseffektivitetens klamme ånd: Konsekvenser av den samfunnsøkonomiske formateringen av klimapolitikken

Tradisjonelle samfunnsøkonomer bruker kriteriet om at tiltak skal være kostnadseffektive som grunnlag for innspill til norsk klima- og energipolitikk. Dette utgangspunktet har vært brukt for å kritisere satsningen på ny fornybar energi og elektriske biler, i tillegg til å argumentere for å oppnå kutt i utslippene av klimagasser utenlands og ikke i Norge. Som

følge av samfunnsøkonomenes sterke stilling i norsk forvaltning, så har kostnadseffektivitet stått sterkt som kriterium for utvikling av norsk politikk. Denne artikkelen kritiserer dette kriteriet, slik de tradisjonelle samfunnsøkonomene bruker det, for å være uodynamisk og kortsiktig. Den viser at dersom kriteriet får dominere norsk politikk på klima- og energiområdet, så

vil det hemme nyskaping og redusere folkelig oppslutning om en virkningsfull klimapolitikk.

Knut H. Sørensen: Kostnadseffektivitetens klamme ånd: Konsekvenser av den samfunnsøkonomiske formateringen av klimapolitikken. *Vardøger* 35, 2014: 149-167

Beste artikkel i European Journal of Operational Research

CenSES-forsker Stein-Erik Fleten.

PURELEC-prosjektet er et avsluttet CenSES-prosjekt som blant annet resulterte i artikkelen, «Renewable energy investments under different support schemes: a real options approach» av Trine Krogh Boomsma,

Nigel Meade og CenSES forsker Stein-Erik Fleten. Denne artikkelen vant nylig pris for beste artikkel i tidsskriftet European Journal of Operational Research.

I 2012 introduserte EURO (Association of European Operational Research Societies) tre årlige priser for artikler som er publisert i EJOR (European Journal of Operational Research) der vinnerne får tildelt 1000 euro, samt deltakelse på EURO-konferansen.

“Dette er meget hyggelig. All honnør til førsteforfatteren, Trine Boomsma, som skrev dette som hennes første realopsjonsartikkel da hun var post doc-kandidat ved DTU Risø på besøk til Imperial College” sier medforfatter og CenSES forsker Stein-Erik Fleten.

Nytt fra senterledelsen

Det nærmer seg sommerferie for de fleste, og etter en travel vår med mye aktivitet kommer også ferien i år som bestilt. Vi venter på den endelige avgjørelsen etter midtveisevalueringen, men rapporten fra evalueringspanelet og tilbakemeldinger underveis tilsier at vi kan være stolte over både omfanget og nivået på forskningen i CenSES. Vi tar selvsagt med oss tilbakemeldingene vi fikk fra evalueringen, og vil i tiden fremover ha et enda større fokus på hvor vi publiserer, arbeidet med å utvikle scenarier og utdanningen av våre PhDer.

I april kom årsrapporten for 2014. Denne inneholder oversikt over aktivitetene innenfor de fem forskningsområdene våre, samt gamle og nye brukercase, internasjonalt samarbeid, formidling, utdanning, budsjett og publikasjoner. Årsrapporten kan lastes ned på www.censes.no eller bestilles i papirutgave på censes@ntnu.no.

I løpet av 2015 er det mange av våre stipendiater som disputerer, og behovet for nye forskere og stipendiater melder seg naturlig nok. CenSES har nylig utlyst to stipendiatstillinger og to post doktor stillinger som vil ansettes over sommeren. Vi ser frem til å hilse nye medarbeidere i CenSES velkommen.

Vi ønsker alle våre kollegaer og samarbeidspartnere en riktig god sommer!

Hilsen Asgeir og Marianne.

CenSES

Centre for Sustainable Energy Studies

CenSES — Centre for Sustainable Energy Studies

Det humanistiske fakultet
NTNU
N-7491 Trondheim

www.censes.no
censes@ntnu.no

For abonnement på nyhetsbrevet, skriv til censes@ntnu.no

Redaksjon: Marit Martinsen

Original layout: Endre Barstad Grafisk
Produksjon: NTNU Grafisk senter

Kunnskap for en bedre verden

Institutt for energiteknikk

Et selskap i NHH-miljøet

HØGSKULEN I
SOGN OG FJORDANE

VESTLANDSFORSKING

UiO • Universitetet i Oslo